

POTEZ XXVII

Cyt.:

„Fotografia otrzymana latem 2019 r. od Pana Henryka Juszcza. Oto jego opis tego zdjęcia: *st. sierż. pilot Szwencer z 3 plk. lot. po awaryjnym lądowaniu w powiecie kaliskim 21.07.1932 r. (Stawiszyn ???) obserwator por. Roguszko, odnieśli niewielkie uszkodzenia ciała.*”

„Zdjęcie przedstawiającą tę samą scenkę co powyższe. Samolot to chyba Potez XVIII? Jeśli się mylę, proszę o sprostowanie - podobnie zresztą jak o dodatkowe komentarze do obu fotografii. Zainteresowanych odsyłam też do [odrębnego opracowania](#).”

Nie jest to Potez XVIII, który był trójsilnikowym samolotem pasażerskim dla 12 osób oblatanym w 1922 r. i zbudowanym w ilości 1 egz.].

Na zdjęciach Potez XXVIIA2 z Eskadry Szkolnej 3.PL o czym świadczy biała litera „T” na stateczniku pionowym. Jest to wczesne i jedno z kilku różnych oznaczeń samolotów treningowych – szkoleniowych z pułkowych eskadr szkolnych lub szkół pilotażu.

Potezy XXVII produkowane były na licencji w zakładach PWS (Podlaska Wytwórnia Samolotów). Wprowadzono kilka zmian i ulepszeń m.in. skrzydełka kompensacyjne do lotek w 1927 r. (widoczne na zdj.) opracowane w IBL (Instytut Badań Lotniczych).

Samolot szkolny ma zdemontowany kaem na obrotnicy w kokpicie obserwatora.

Potezy XXVII użytkowano w eskadrach pułków lotniczych do 1928 r. kiedy to uznano je za przestarzałe i zaczęto wycofywać z eskadr bojowych. Trafiały do szkół lotniczych, eskadr szkolnych lub na skład. Zdjęcia w/w są datowane na 1932 r. czyli już po wycofaniu z eskadr liniowych 3.PL i zastąpieniu ich przez Potezy XXV.

Widoczni żołnierze siedzący w kokpitach to nie załoga a jak sądzę patrol wysłany do pilnowania samolotu po kraksie. Mają paski pod brodą więc są na służbie, a jeden z nich jest w stopniu sierżanta.

O załodze udało mi się wyszukać informacje :

1.Pismo”Lotnik” Nr. 8 z 20.021926 r.

LOTNIK.
ORGAN • ZWIĄZKU • LOTNIKÓW • POLSKICH.

Nr. 8 (47) Sobota, 20 lutego 1926 Rok III.

Prenumerata kwartalna z przesyłką pocztową zł 4.—, półroczna zł 7.50.
roczna zł 14.50, zagranicą kwartalnie zł 6.—, rocznie zł 22.—.

Prenumeratę przyjmują wszystkie księgarnie i urzędy pocztowe w kraju i Administr.

Przedruk wiadomości dozwolony tylko za wskazaniem źródła.

Adres Redakcji i Administracji: **Poznań, ul. Rzeczypospolitej 9.**

Walne Zebranie Z. L. P.

Dnia 30 stycznia odbyło się IV. Zwyczajne Walne Zebranie Związku Lotników Polskich. Władze Związku pozostały prawie niezmiennione, jedynie tylko na stanowisko sekretarza Zarządu obrano pilota Szwencera. Wobec powyższego skład Zarządu i Rady Nadzorczej na rok bieżący przedstawia się jak następuje: Zarząd: Prezes, Dyr. pilot Czesław Wawrzyniak. Sekretarz, starszy sierż. pilot Eryk Szwencer. Skarbnik, szef pilot fabryki Samolot Edmund Hołodvński. Rada Nadzorcza: Mjr. obs. Andrzej Płachta, Inż. pilot Michał Bohatyrew, Dyr. pilot Antoni Wroniecki.

Walne Zebranie załatwiło cały szereg spraw organizacyjnych, pomiędzy innymi podwyższenie składek członkowskich do wysokości 6,00 złotych kwartalnie, przyczem w kwotę powyższą wlicza się prenumeratę organu Związku „Lotnika“.

Pilot Eryk Szwencer Sekretarz Zarządu.

Urodził się dnia 23/VII. 1900 roku w Poznaniu. Karierę lotniczą rozpoczął w roku 1919 w szkole pilotów w Ławicy. Pozostawał w grupie instr. porucz. pilota Langa. Szkołę ukończył w roku 1920. Po ukończeniu szkoły został przydzielony do 11 esk. niszycielskiej i wysłany na front bolszewicki. Uczestniczył w obronie Warszawy jako pilot eskadry. 18/VIII. 20. roku został zestrzelony. W roku 1921 opuszcza szeregi, by w 2 lata później powrócić do służby lotniczej w 3. p. lotn. Na ostatnim Walnym Zebraniu obrany został sekretarzem Związku. Jest jednym z 13-tki, staraniem której założono Związek.

Jest kawalerem orderu krzyża Walczynych.

Na mundurze widoczna odznaka pilota, pod nią Odznaka Honorowa za Rany i Kontuzje z jedną gwiazdką (raz ranny) a niżej Krzyż Walecznych (KW)

2. Krzysztof A. Tarkowski „Lotnictwo polskie w wojnie z Rosją Sowiecką 1919-1920” (W-wa 1991). Na podst. w/w publikacji :

W czasie wojny polsko-bolszewickiej w dniu 18.08.1920 r. został zestrzelony samolot 10.EW pilotowany przez kpr. pil. Eryka Szwencera z ppor.obs. Eugeniuszem Tromszczyńskim.

Zdarzenie miało miejsce pod Drohiczyńnem w trakcie ataku na oddział piechoty sowieckiej. Obaj lotnicy do eskadry wrócili po kilku dniach.

3. Tomasz J.Kopański „Samoloty brytyjskie w lotnictwie polskim 1918-1920” (W-wa 2001)

Drugi Bristol F.2B „Fighter” o numerze 20.3 z załogą 10 Eskadry kpr. pil. Eryk Szwencer i ppor. obs. Eugeniusz Tromszczyński został zestrzelony 18 sierpnia 1920 r. podczas ataku szturmowego na bolszewickie oddziały pod Sokołowem. Przy lądowaniu samolot skapotował, a lotnicy, którzy nie odnieśli przy tym obrażeń schronili się w lesie i 19 sierpnia powrócili do eskadry. Znajdujący się w panicznym odwrocie bolszewicy nie zniszczyli płatowca, a jedynie zdjęli z niego km obserwatora z trzema magazynkami oraz odcięli pasy siedzeniowe lotników.

4. Praca zbiorowa „Ku czci poległych lotników” (W-wa 1933)

Na cofające się wzdłuż linii Węgrów — Sokołów — Drohiczyń oddziały bolszewickie wykonano szereg lotów szturmowych; nieopisana panika, jaka powstała wskutek nieustannych kilkudniowych bombardowań, sprawiła, że znaczna część artylerji, taborów i sprzętu pozostała w rowach przy szosie, a bolszewicy ratowali się ucieczką na koniach, przecinając pośpiesznie postronki. Ten popłoch uratował załogę 10-ej eskadry (sierż.-pil. Szwencer i ppor.obs. Tromszczyński), która w zapamiętaniu doprowadziła atak do wysokości 50 metrów nad kolumną i musiała nagle lądować o niecałe $\frac{1}{2}$ klm. od wojsk bolszewickich wskutek defektu silnika. Załoga uratowała się ucieczką do lasów, samolot pozostał nienaruszony przez kilkanaście godzin aż do nadejścia polskich wojsk.

Jak widać z powyższych informacji epizod z przymusowym lądowaniem różni się w szczegółach.

W księdze zamieszczone jest także zdjęcie sierż. pil. Eryka Szwencera

Graficzne oznaczenia – Krzyż Walecznych, Polowa odznaka pilota. Na patkach kołnierza widoczne skrzydełka (srebrne na czarnej podkładce w żółtym otoku) wskazujące na wielkopolski mundur lotniczy

oraz zdjęcie grupowe personelu 10.EW

sierż.pil. Eryk Szwencer – drugi z prawej

5. Jerzy Pawlak „Polskie eskadry w latach 1918-1939” (W-wa 1989)

W sierpniu tego roku piloci 5 Eskadry uczestniczyli (m.in. st.sierz.pil. Karol Szwencer i plut.pil. Władysław Szulczewski) w zawodach lotniczych zorganizowanych na lotnisku Ławica zajmując III i IV miejsce.

„W sierpniu tego roku...” – dotyczy roku 1923.

Krótką wzmianką świadczy, że po wojnie polsko-bolszewickiej st.sierz.pil. E.Szwencer służył w 5.Eskadrze Wywiadowczej 3. Pułku Lotniczego.

6. Jerzy Pawlak „Absolwenci Szkoły Orłąt 1925-1939” (W-wa 2002)

L 4997 rozbił się pod m. Closeburn-Dumfries.) Cm. rzym-kat. St. Andrews Dumfries, Szkocja, grób 241.

53. Roguszko Maksymilian, kpt. obs. (01.09.1906–19.07.1971)

Po promocji w SPL z 29 lokatą otrzymał przydział do 3 PL – 32 Esk. Lin. Por. – 1932. W okresie IV.32–VIII.36 latał w 33 Esk. Tow. Odkomenderowany na dcę eskadry w SPLdM (IX.36–IX.39). Kpt. – 1939. Podczas ewakuacji szkoły w wojnie 1939 dostał się do niemieckiej niewoli. Po wyzwoleniu osiedlił się w Kanadzie. Zmarł w Toronto, Kanada.

54. Sadowski Bolesław, kpt. obs. (26.11.1904–02.01.1941)

Promowany w SPL z 14 lokatą i wcielony do 1 PL – 13 Esk. Lin. Por. – 1933. Przesu-